Tilburg University

Ons vertrouwen in politici en bestuurders

van Zuydam, Sabine

Published in:
Bestuurswetenschappen

DOI:
[10.5553/Bw/016571942019073003001](https://doi.org/10.5553/Bw/016571942019073003001)

Publication date:
2019

Document Version
Publisher's PDF, also known as Version of record

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
van Zuydam, S. (2019). Ons vertrouwen in politici en bestuurders. *Bestuurswetenschappen*, 73(3), 3-4.
<https://doi.org/10.5553/Bw/016571942019073003001>

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

Ons vertrouwen in politici en bestuurders

Sabine van Zuydam

In deze column laten leden van de kernredactie van Bestuurswetenschappen hun licht schijnen op actuele vraagstukken in beleid en openbaar bestuur.

Er is een lange onderzoekstraditie van het meten van het vertrouwen dat burgers hebben in verschillende instituties en hoe tevreden ze zijn met hun functioneren. Burgers over de gehele wereld wordt gevraagd hoe zij denken over de democratie als bestuursvorm, de regering, het parlement, politieke partijen en politici. Ook in het publieke debat is dit een thema dat steeds de aandacht trekt.

De resultaten van dit onderzoek volgen in Nederland veelal een vast stramien. Het vertrouwen in en de tevredenheid met het functioneren van de democratie scoort hoog. Meer dan 90% van de Nederlanders is positief over het hebben van een democratisch bestuur en ongeveer driekwart is tevreden over het functioneren ervan. Daartegenover staat dat het vertrouwen van burgers in en hun tevredenheid met het functioneren van de politiek relatief laag is. Ongeveer de helft van de Nederlanders stelt dat politici zakkenvullers zijn en zo'n 70% vindt politici onbetrouwbaar en onbekwaam (Hendriks e.a., 2015). Kortom, ondanks dat het Sociaal en Cultureel Planbureau (SCP, 2018) onlangs concludeerde dat burgers tegenwoordig meer vertrouwen hebben in politici dan in de jaren zeventig, staan politici er niet altijd florissant op.

De vraag is: hoe erg is dat? Een gezond wantrouwen in politieke ambtsdragers is zinvol, zo wordt regelmatig betoogd. Het kritisch volgen en ter verantwoording roepen van politici en bestuurders voorkomt machtsmisbruik en maakt dat zij verantwoordelijkheid moeten nemen voor hun prestaties. Tegelijkertijd maakt deze basishouding niet dat we lagere eisen aan hen stellen. Integendeel. We verwachten van politieke ambtsdragers dat zij het vertrouwen in het politieke systeem bewaken, dan wel herstellen. In dit kader wordt bijvoorbeeld gesteld dat politici en bestuurders een visie moeten hebben op de aard van problemen en over hun eigen schaduw heen moeten stappen. Ze moeten goed luisteren naar burgers zodat ze weten wat er leeft, maar ook waar nodig tegenwicht bieden door 'nee' te zeggen en dat helder uitleggen.

Een duidelijk pad voor politici en bestuurders, ondanks alle praktische uitdagingen die het ongetwijfeld met zich meebrengt in concrete situaties. Toch knaagt er iets. Burgers zijn veel positiever over individueel aanwijsbare politieke ambtsdragers dan over politici in het algemeen. Zo vindt tussen de 60% en 70% ministers en fractievoorzitters bekwaam, betrouwbaar en betrokken (Van Zuydam, 2018).

Hoewel meer onderzoek nodig is om te achterhalen of dit ook opgaat in andere contexten, zoals gemeenten en provincies, roept het de vraag op waar het vertrouwen in de politiek bij gebaat is.

Een mogelijke verklaring voor deze discrepantie in het oordeel van burgers is namelijk dat mensen andere criteria gebruiken wanneer ze een abstracte entiteit beoordelen dan wanneer ze specifieke onderdelen van die entiteit evalueren (Citrin, 1974; Hibbing & Theiss-Morse, 1995). Het is moeilijker om concrete persoonlijke ervaringen te herinneren als naar een abstracte entiteit wordt gevraagd, zoals politici in het algemeen, dan wanneer naar een specifieke ambtsdrager wordt gevraagd. Hierdoor is het aantrekkelijk om bij vragen over politici als beroepsgroep af te gaan op bijvoorbeeld de dominante teneur in het publieke debat, die veelal negatief is.

Dit maakt dat we ons wellicht meer zorgen zouden moeten maken over de negatieve toon in het publieke debat dan over de bekwaamheid, betrouwbaarheid en betrokkenheid van individuele politici en bestuurders. Misstanden en zorgen over politieke ambtsdragers die slecht functioneren, moeten natuurlijk altijd worden aangekaart, maar iets meer aandacht en waardering voor wie goed werk levert, kan geen kwaad. Al is het één keer per jaar.

Literatuur

- Citrin, J., 'Comment. The political relevance of trust in government', *The American Political Science Review*, 1974/3, p. 973-988.
- Hendriks, F., K. van der Krieken, S. van Zuydam & M. Roelants, *Bewegende beelden van democratie. Legitimiteitsmonitor Democratisch Besturen 2015*, Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties, Den Haag: 2015.
- Hibbing, J. & E. Theiss-Morse, *Congress as public enemy. Public attitudes toward American political institutions*, Cambridge: 1995.
- SCP, *Burgerperspectieven 2018/4*, Sociaal en Cultureel Planbureau, Den Haag: 2018, gevonden op www.scp.nl/Publicaties/Alle_publicaties/Publicaties_2018/Burgerperspectieven_2018_4.
- Zuydam, S. van, *The credibility challenge of political leaders. Enacting competence, trustworthiness, and caring*, proefschrift Tilburg University, Tilburg: 2018.